

IN MEMORIAM
MIROSLAV KURELAC (1926.- 2004.)
Život i djelo

U četvrtak 7. listopada 2004., u poslijepodnevним satima u Bolnici *Fran Mihaljević* u Zagrebu nakon duže i teže bolesti u 78. godini umro je naš istaknuti povjesničar dr. sc. Miroslav Kurelac, član suradnik HAZU i bivši upravitelj i voditelj Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Zagrebu. Neumitna bolest odvojila ga je prije dvije godine od naše sredine, Odsjeka u kojemu je proveo sav svoj djelatni vijek sve do umirovljenja 1995. Pa i više od toga. Odsjek mu je bio drugi dom, dom u kojemu je nalazio kolege suradnike, starije i mlađe, s kojima je uvijek ugodno i mirno razgovarao, često živo diskutirao i nama mlađima uvijek bio pri ruci, pomažući svojim iskustvom i korisnim savjetima. Bio nam je od posebne pomoći pri izboru magistarskih tema, radova i relevantne literature koju je uistinu dobro poznao, osobito francusku i talijansku. Po naravi je bio pravi pacifist te sukladno tomu i mirne naravi koja ga je krasila i iz njegova bića pozitivno zračila na sve u njegovoj blizini. Takvog sam ga i upoznao davne 1973. kad sam došao na mjesto asistenta u tadašnji Institut u kojemu sam zatekao njegove, a potom i moje, kolege i profesore: dr. sc. Zlatka Herkova, tadašnjega ravnatelja Instituta i vrsnog stručnjaka za pravne znanosti, statute i metrologiju; dr. sc. Ivana Ercega, stručnjaka za ekonomsku povijest i trgovinu; prof. Jakova Stipišića, prevoditelja s latinskog i talijanskog jezika te našega najvećeg stručnjaka za pomoćne povijesne znanosti; pok. prof. Miljena Šamšalovića, vrsnog poznavatelja njemačkog jezika i pisma te latinskog jezika; pok. prof. Rajku Modrić, klasičnoga filologa, te dvije službenice, administrativnu tajnicu gđu Eriku Šklabrin i pomoćnu službenicu gđu Anu Šmintić. U takvu smo radnom okruženju svi živjeli i na zavidnoj se razini međusobno slagali i družili.

Nitko se nije, čini mi se, posebno isticao, ni ekcesima ni nedoličnim ponašanjem. U takvu ozračju živio je s nama i prof. Kurelac, praktični vjernik i katolik koji je nedjeljom slušao sv. misu u katedrali. Takvog sam ga upoznao i takav je ostao sve vrijeme našega zajedničkog rada i djelatnosti do potkraj umirovljenja koje je za njega i neke druge kolege došlo malo prerano. Kolege su ga u Institutu zvale *Miro*, a mi mlađi, kako se i pristoji, *profesore Kurelac*. Na posao je uvijek dolazio besprijekorno odjeven, uvijek s kravatom i modrom *francuskom* kapom na glavi. Bio je srednjega stasa i bljedolikog lica koje su dijelom pokrivala naočale. Dolazeći u prostorije Instituta na drugom katu s punom torbom knjiga u desnici (pa tako i kad je išao kući), sve bi uljudno pozdravio i obično, za vrijeme odmora, s nama popio kavu. To smo vrijeme često popunjavali kojekavim pričama, ali i ozbiljnim razgovorima, rješavajući tekuće probleme u svezi s projektima, istraživanjima i tiskanjem radova te uređenjem Zbornika Odsjeka. Svake ili gotovo svake godine prof. Kurelac je odlazio na sastanak u Rim, u kojemu je bilo sjedište *Redakcije Odbora međunarodnog repertorija srednjovjekovnih izvora*. Po povratku iz Rima uvijek nam je rado pričao o Zavodu sv. Jeronima, o Vatikanu i drugim događajima, donoseći i novo tiskane knjige. Bio je informiran o gotovo svim novim izdanjima. Održao je niz zapaženih predavanja na brojnim znanstvenim skupovima u zemlji i inozemstvu. Poznavao je i tijesno surađivao s mnogim kolegama iz Zadra, Splita, Rijeke, Pule te Italije, Austrije, Njemačke, Francuske i Rusije. S nekima se i dopisivao i tako razmjenjivao mišljenje. Posebno je bio povezan s talijanskim gradom Spoletom u kojemu se svake godine, pa i danas, na proljeće održava tzv. *Settimana* ili tjedan predavanja eminentnih povjesničara na kojima je i on sudjelovao. Bio je nazočan i na mnogim međunarodnim skupovima u Rimu, Parizu i drugim gradovima. S odlaskom u mirovinu (1995.) nije više putovao nego se posvetio radu na znanstvenim projektima: projektu našega instituta *Izvori, studije i pomagala za hrvatsku povijest od 7. do 19. st.* te Akademijinu projektu *Hrvatska i Europa*. I nadalje je dolazio u naš i njegov odsjek ali, nažalost, posljednji put 2002. u pratnji svoje supruge Brigitte (rođ. Raspica), liječnice, prigodom predavljanja Zbornika Odsjeka, sv. 20, čiji je bio urednik. Kako se njegovo zdravstveno stanje sve više pogoršavalo tako je sve manje izlazio u javnost iz svoga doma u Gundulićevoj ulici. Tijekom 2004. godine zdravlje mu se ozbiljno narušilo pa je u travnju mjesecu morao na liječenje u Bolnicu Fran Mihaljević na Mirogojskoj cesti, gdje je boravio na Odjelu svoga sina Miroslava, liječnika specijalista. Supruga i sin pružali su mu do posljednjega časa svu potrebnu pažnju i skrb. I mi, njegovi kolege, kad smo čuli da je u teškom stanju, tužno smo se osjećali. Nažalost, što su dani više odmicali, to mu je bilo sve teže. Ništa se više nije moglo učiniti za povratak u «normalu». Bilo je prekasno. Neumitna bolest učinila je svoje. Duh svoj predao je Svevišnjem. Ispratili smo ga ispred mrtvačnice na Mirogoju, u utorak 12. listopada u 15.45 h, i oprostili od plemenitoga čovjeka pogrebnom misom i slovom koje su u nazočnosti njegovih najbližih održali akademik i prijatelj mu velečasni Ivan Golub te upravitelj i voditelj Odsjeka za povijesne znanosti HAZU dr. Ante Gulin i akademik Tomislav Raukar. Na vječni počinak ispratili su ga brojni prijatelji, kolege, suradnici i poštovatelji. Nama, njegovim kolegama iz Odsjeka, njegov blagi lik

ostat će u vječnom sjećanju. Na svemu što je učinio za nas, naš Odsjek i Akademiju, izražavamo mu veliku zahvalnost, dostojno se prisjećajući njegovih djela kroz životopis.

Rođen u Zagrebu 25. svibnja 1926., od roditelja, oca Branimira i majke Olge (rođ. Soklič), službenika, u njemu je odrastao i pohađao osnovnu i srednju školu – gimnaziju na kojoj je maturirao 1945. Iste godine upisao je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu povijesnu grupu predmeta: *opću povijest pod A, nacionalnu povijest pod B* te pomoćne povijesne znanosti, *povijest umjetnosti* i *latinski jezik* pod C. Diplomirao je 1954. s odličnim uspjehom. Još na drugoj godini studija prof. dr. Lj. Hauptman uzeo ga je sebi za demonstratora u seminaru za opću povijest srednjega i novoga vijeka, koju je službu obavljao do kraja studija.

Tijekom studija, od 15. listopada do 4. prosinca 1948., mladi Kurelac redovito polazi svakoga dana po tri sata tečaj slavenske paleografije (glagoljske i ćirilske) koji se održavao u tadašnjem Historijskom institutu JAZU (danas Odsjek za povijesne znanosti HAZU). Tečaj je obuhvaćao teoretski uvod u staroslavensku paleografiju te praktično proučavanje (vježbe) glagoljskih i ćirilskih spomenika, književnih i pravnih, od X. do XVII. stoljeća. U istom je institutu od 15. veljače do 31. lipnja 1949. redovito polazio i tečaj *Praktični kurs latinske paleografije od XI. do XV. vijeka* te slušao predmete *Srednjovjekovni latinski jezik*, *Hrvatski srednjovjekovni latinski spomenici* i tada aktualan i nezaobilazan *Marksizam-lenjinizam u primjeni na historiografiju*.¹ Kako je još u doba studija pokazivao interes za znanstvenim radom tako se već 1951. javlja s prvim preglednim članakom *Slovenski seljak 1848.*,² koji je nagrađen prvom nagradom na natječaju koji je raspisao Rektorat Sveučilišta. To je prikaz rasprave slovenskog povjениčara Boge Grafenauera o revolucionarnom gibanju na slovenskom selu, glavnom revolucionarnom žarištu u Sloveniji 1848. Tijekom studija bio je vrlo aktivan u *Narodnoj studentskoj omladini* kao i u *Savezu studenata Jugoslavije*. Bio je i predsjednik *Društva za znanstveno uzdizanje studenata povijesti*.³

Nakon završenog studija 1954., na jesen se, 20. listopada, zapošljava u Arhivu grada Zagreba koji ga uskoro šalje na usavršavanje u Francusku na *međunarodni arhivistički tečaj* koji polazi u Parizu od 1. studenoga 1954. do 28. ožujka 1955. u *Archives Nationales de France* u okviru staža */Stage International des archives/*, uz koji pohađa i tečaj paleografije na Školi visokih studija *École de Hautes Études* na Sorboni. Za vrijeme boravka u Parizu usavršio je znanje francuskog jezika, a dobro je govorio i njemački, a poslije talijanski te djelomično ruski.

Po povratku iz Pariza mladi se Kurelac vraća u svoju matičnu kuću, u Arhiv grada Zagreba, u kojemu još ostaje nekoliko mjeseci, do potkraj 1956. kada 12. studenoga podnosi molbu na raspisani natječaj za mjesto asistenta u Historijskom institutu JAZU u Zagrebu. Ravnatelj Instituta, uz suglasnost Predsjedništva Akademije i po obavljenom

¹ Uvjerenje o pohadanju i slušanju tečajeva izdao je Historijski institut JAZU s potpisom njegova tadašnjeg predsjednika akad. Marka Kostrenčića.

² Historijski zbornik, IV/1951., br. 1-4, str. 355.-359.

³ Podaci crpljeni iz personalnih spisa koji su pohranjeni u Arhivu Odsjeka za povijesne znanosti.

izboru Savjeta Instituta, prihvaća molbu prof. Kurelca za radno mjesto asistenta prve vrste platnog razreda s početkom rada 1. siječnja 1956. Od tada ili možda nešto prije, započinje njegova znanstvena i, s obzirom na usmjerenje, svakako plodna karijera posvećena znanstvenom istraživanju.

Plod njegova boravka u Parizu svakako su njegovi radovi koje objavljuje u tadašnjim časopisima, *Historijskom zborniku*, *Arhivistu* i nekim drugima. Uskoro mu je objavljen opsežni pregledni članak *Francuski arhivi i njihova dostignuća*⁴ koji je pisan na temelju njegova polugodišnjeg boravka u Francuskoj (na *Stage Technique International d'Archives*) u Nacionalnom arhivu i na temelju putovanja po departmanskim arhivima koje je organizirano u okviru tog staža. Godinu poslije, iz iste tematike objavljuje i članak *Suoremeni arhivski problemi u praksi francuskih i njemačkih arhiva*,⁵ u kojemu piše i raspravlja o arhivskim problemima i drugim poteškoćama vezanim za njih.

Nakon što je 1956. izabran za asistenta u Historijskom institutu JAZU, u kojemu će svojstvu biti sve do 1970., iste godine šalje ga Institut na *Kongres arhivista u Firencu* (jedan tjedan) te na *Skupštinu naučnog komiteta repertorija srednjovjekovnih izvora u Rimu* (deset dana) na kojim će skupštinama sudjelovati i tijekom 1957. i 1958. (po deset dana). Uvidjevši njegove sposobnosti i zalaganje na takvim kongresima i skupštinama, Institut ga 1958. upućuje na daljnje stručno i znanstveno usavršavanje u Francusku, pri *Centre d'Études Supérieures de Civilisation Médiévale* na Sveučilištu u Poitiersu, na kojemu od 8. srpnja do 14. kolovoza pohađa tečaj srednjovjekovne civilizacije. Kao asistent obavlja tada u Historijskom institutu uglavnom stručne poslove: radi na povijesti srednjega vijeka, priprema repertorij izvora srednjega vijeka, sređuje arhivalije, obavlja poslove znanstvenog tajnika Instituta, tajnika *Koordinacijskog odbora repertorija* i tajnika *Rječnika srednjovjekovnog latiniteta*, radeći ujedno i na hrvatskoj historiografiji.

Istodobno je bio zaokupljen i stručnim temama koje oblikuje u pregledne članke. Uz poslove na Repertoriju srednjovjekovnih izvora, *Repertorium fontium historiae Medii Aevi, primi ab Augusto Potthast digestum, nunc cura collegii historicorum et pluribus nationibus emanacum et actum* (sa sjedištem u Rimu u kojemu je tiskano pet svezaka) i poslove tajnika *Jugoslavenskog komiteta Repertorija /Fontes/*, Kurelac se potkraj 1970-ih počeo ozbiljnije zanimati za život i djelo Ivana Lučića Luciusa, oca hrvatske historiografije, priređujući (u suradnji s prof. J. Stipišićem) Katalog izložbe u povodu 300. godišnjice izdanja Luciusova djela *De regno Dalmatiae et Croatiae, 1666.-1966.* Tada (1969.) aktivno sudjeluje i na *Settimana di studio pri Centro Italiano di studi sull'alto Medioevo* u Spolletu (Italija). Uskoro započinje njegovo intenzivnije znanstveno istraživanje, sukladno njegovu napredovanju u zvanje *višega stručnog suradnika* u koje je izabran odlukom Radne zajednice Historijskog instituta koje je Predsjedništvo JAZU potvrdilo 24. travnja 1970. Tada se Kurelac znanstveno usmjerava prema hrvatskoj srednjovjekovnoj i ranonovovjekovnoj povijesti, posebice istražujući hrvatsku historiografiju 16. i 17. st., hrvatske humaniste te svoju «životnu temu»,

⁴ Arhivist, V/1955., sv. 3, str. 23.-33.

⁵ Historijski zbornik, IX/1956., br. 1-4, str. 245.-252.

život i djelo Ivana Lučića Luciusa s kojim je «živio» svakoga dana i nanovo ga otkrivao preko njegovih djela. Početkom 1980-ih zaokupljen je *metrologijom* /znanosti o mjerama, svesrdno pomažući u tom opsežnom poslu dr. Zlatku Herkovu, tadašnjem ravnatelju Historijskog instituta te svjetskom stručnjaku za srednjovjekovne i novovjekovne mjere, koji je u sklopu istoga instituta organizirao 2. *međunarodno savjetovanje za povijesnu metrologiju* održano u Rijeci od 19. do 21. rujna 1973. Tome savjetovanju prethodila je *Bibliographia metrologiae historicae* obojice autora u dva sveska (vol. I./Zagreb 1971.; II./1973.), dok je treći izašao 1975. Dvije godine poslije, u organizaciji Historijskog instituta održan je *Prvi međunarodni kongres za povijesnu metrologiju* u Zagrebu, od 28. do 30. listopada 1975., kojemu je prof. Kurelac dao veliki doprinos, posebice pri tiskanju radova i sažetaka. Uskoro započinje i rad na I., II. i III. sv. *Priloga za bibliografiju objavljenih izvora za povijest Istre*, koji su u suradnji s M. Bertošom i D. Munićem objavljeni za internu uporabu 1977./78./79. godine. Tijekom toga razdoblja objavio je nekoliko vrlo zanimljivih znanstvenih priloga, primjerice o pučkim ustancima i pobunama, o povijesti roda Zrinskih, o povijesti grada Trogira (komentar uz djelo P. Andreisa), o pokretima pučana u dalmatinskim gradovima, o uvođenju metričkog sustava u Hrvatsku u 19. st., i o drugim temama. S takvim znanstvenim opusom izabran je 1980. u zvanje *stručnog savjetnika*, proučavajući i nadalje s još većim intenzitetom djela Ivana Luciusa. U idućih nekoliko godina čvrsto je odlučio svojim marljivim radom i doktorskom disertacijom pokazati povjesničarima tko je bio Ivan Lučić Lucius i koje mu mjesto pripada u našoj i inozemnoj historiografiji. Stoga na Filozofskom fakultetu u Zadru prijavljuje doktorsku tezu pod naslovom *Mjesto i značenje Ivana Lučića - Luciusa u hrvatskoj i europskoj historiografiji*, i uspješno je brani 1987. Temeljem toga ga Razred za društvene znanosti JAZU bira 1988. u zvanje *znanstvenog suradnika*, a 1990. u *znanstvenog savjetnika*. Četiri godine poslije, 1994., Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti bira ga za *člana suradnika* u kojem zvanju ostaje do 2004. kad je ponovno predložen i izabran za *člana suradnika* u kojemu zvanju ostaje do smrti.

Tijekom njegova dugogodišnjeg znanstveno-stručnoga rada, koji se temelji na istraživanjima u brojnim arhivima i bibliotekama u zemlji i inozemstvu, dr. M. Kurelac svoj je interes usmjerio na teme iz hrvatske historiografije, posebice na razdoblje humanizma i renesanse, ne zanemarujući ni razdoblje hrvatske narodne dinastije. Stoga piše o hrvatskim povijesnim osobama: o knezu Branimiru i kralju Zvonimiru, te o onima iz kasnijeg razdoblja, trogirskom kroničaru Pavlu Andreisu, Stjepanu Gradiću, Ivanu Vitezu od Sredne, o isusovcu i svjetski poznatom znanstveniku Jurju Križaniću, Nikoli Modruškom, Franji Glaviniću, Koriolanu Čipiku, Paladiju Fuscu, Šimunu Kožičiću Benji, Ivanu Gunduliću, Feliksu Petančiću, Janusu Panoniusu, Nikoli Stepaniću Selničkom i Faustu Vrančiću. Prelazi i u novije razdoblje hrvatske historiografije pa piše o Ivanu Kukuljeviću Sakcinskom, banu Ivanu Mažuraniću, našem najvećem povjesničaru Franji Račkomu, osnivaču Hrvatske akademije Josipu Jurju Strossmayeru te Matiji Mesiću. Dakle, u svojim je znanstvenim člancima ocrtao iznimno zanimljive ljude, od vladara i diplomata do biskupa, povjesničara i književnika. No svakako najveće istraživanje Kurelac

je poduzeo u pogledu proučavanja života i djela oca moderne hrvatske historiografije Ivana Lučića-Luciusa. Rezultate tih istraživanja objelodanio je u nekoliko znanstvenih studija te u knjizi *Ivan Lučić-Lucius. Otac hrvatske historiografije* (Zagreb, 1994.) i posebno studiji *Život i djelo Ivana Lučića-Luciusa* (uvod Luciusova djela: *De Regno Dalmatiae et Croatiae – O kraljevstvu Dalmacije i Hrvatske*, Zagreb, 1986.). Uz to je istraživao i pojedine teme iz sedamnaestostoljetne hrvatske povijesti, posebice Zrinsko-Frankopansku urotu, analizirajući i pojedine događaje iz naše povijesti, primjerice slovenske i hrvatske zemlje u doba protestantizma; Đakovo u našoj historiografiji; Bitku na Krbavskom polju; Liku i Krbavu u hrvatskoj historiografiji 17./18. stoljeća; Sisačku bitku u svjetlu suvremenih hrvatskih i europskih događanja, Zrinsko-Frankopansku zavjeru, itd. Suradivao je u brojnim znanstvenim časopisima i pisao znanstvene priloge za pojedina enciklopedijska izdanja te bio priređivač rukopisa za tisak kritičkog izdanja djela *Obsidio Iadrensis*. Priredio je i dva teksta za Akademijinu ediciju *Europski projekt – Hrvatska i Europa*, sv. I, pod naslovom: *Hrvatska u kontekstu europskih povijesnih zbivanja do kraja 12. stoljeća te Narativni izvori za hrvatsku povijest do kraja 12. stoljeća*.* Kao predavač, sudjelovao na brojnim znanstvenim skupovima i visokoškolskim ustanovama u zemlji i inozemstvu s kojima je bio u stalnoj vezi. Još od 1956. obavlja poslove u Međunarodnom odboru za izdavanje *Repertorija srednjovjekovnih povijesnih izvora* sa sjedištem u Rimu. Od 1979. do 1995. bio je upravitelj Zavoda za povijesne znanosti (današnjeg Odsjeka za povijesne znanosti HAZU) te njegov voditelj od 1995. do 2002. godine. Bio je i član *Društva hrvatskih povjesničara i Hrvatskoga nacionalnog odbora za povijesne znanosti*, a od 1998. do 2002. i glavni urednik *Zbornika Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU*. Smrću prof. dr. sc. Miroslava Kurelca hrvatska je historiografija ostala bez vrijednoga i vrlo zaslužnoga znanstvenika s područja humanističkih znanosti 16./17. stoljeća. Koliko je svojim radom pridonio njezinu razvoju i poznavanju hrvatske kulture i kulturne baštine, svjedoče brojna njegova djela i radovi koja nam je ostavio na sjećanja i uporabu:

Knjige

1. Ivan Lučić, povjesničar - život i djelo, u: Ivan Lučić, *Povijesna svjedočanstva o Trogiru* (prijevod J. Stipišić, suradnik izdanja M. Kurelac), sv. I, II, Split 1979., 1129 str.
2. Život i djelo Ivana Lučića-Luciusa, u: Ivan Lučić, *O kraljevstvu Dalmacije i Hrvatske - De Regno Dalmatiae et Croatiae Ioannis Lucii*. Uvodna studija, bibliografija i komentar Miroslav Kurelac; prijevod B. Kuntić-Makvić, Latina et Graeca, Zagreb 1986., 472 str. i karte I-V.
3. Paladije Fusko, *Opis obale Ilirika - bilješke uz opis obale Ilirika Paladija Fuska - Ivan Lučić - De situ orae Illyrici Palladii Fusci notae ad Palladium Fuscum De situ orae Illyrici Ioannis Lucii*. Uvodna studija i komentar Miroslav Kurelac – prevodilac i koautor Bruna Kuntić-Makvić, Latina et Graeca, Zagreb 1990., 150 str.

* Za sv. II ove edicije priredio je tekst *Hrvatska i središnja Europa u doba renesanse i reformacije*, a za sv. III iste edicije također je priredio dva teksta pod naslovom: *Hrvatska historiografija i Razdoblje baroka i prosvjetiteljstva*.

4. Poslije 320 godina (Zrinsko-Frankopanske urote), pogovor uz knjigu: Ferdo Šišić, *Zavjera Zrinsko-Frankopanska (1664-1671)*. Autor pogovora i bibliografije Miroslav Kurelac. Matica hrvatska, Zagreb 1926. (reprint izdanje, 1991.), 175 str.
5. *Ivan Lučić-Lucius, otac hrvatske historiografije*. Školska knjiga, Zagreb 1993., 175 str.
6. Vinko Pribojević, *O podrijetlu i slavi Slavena* (prir. M. Kurelac). Golden marketing, Zagreb 1997., 211 str.

Znanstveni radovi

1. Izvori za historiju srednjega vijeka Jugoslavije u djelu A. Potthasta «Bibliotheca historica Medii Aevi», *Zbornik Historijskog instituta JAZU*, 4, Zagreb 1969., 435.-458.
2. Suvremenici i suradnici Ivana Lučića, *Zbornik Historijskog instituta JAZU*, 6, Zagreb 1969., 133.-142.
3. «Illyricum hodiernum» Ivana Lučića i ban Petar Zrinski, *Zbornik Historijskog instituta JAZU*, 6, Zagreb 1969., 143.-154.
4. Lučićev autograf djela «De Regno Dalmatiae et Croatiae» u Vatikanskoj biblioteci i drugi novootkriveni Lučićevi rukopisi. Prilozi: 1. Predgovor i uvod u «De Regno Dalmatiae et Croatiae»; 2. In tabulam Illyrici Hodierni - Illyricum siue Sclauonia, *Zbornik Historijskog instituta JAZU*, 6, Zagreb 1969., 155.-168.
5. Bibliografija o Ivanu Luciusu-Lučiću i njegovu djelu. (Opis djela I. Lučića i literatura o njemu), I. Djela Ivana Luciusa-Lučića, II. Literatura o Ivanu Luciusu-Lučiću, *Zbornik Historijskog instituta JAZU*, 6, Zagreb 1969., 169.-180.
6. Nacionalna terminologija kod nekih predstavnika hrvatske historiografije XVI-XVII st., *Nastava povijesti*, 2, 1969./70., 19.-24.
7. An unknown manuscript of the «Annals of Presbyter Dukljanin», *Bulletin scientifique, Section B*, Tome 6, No. 4-5, Zagreb 1970., 113.-114.
8. Nepoznati rukopis «Ljetopisa Popa Dukljanina», *Historijski zbornik*, XXI-XXII, 1968-1969, Zagreb 1971., 651.-653.
9. Povijesni zapis «Anonimna (splitska) kronika» u rukopisu Naučne biblioteke u Zadru, *Historijski zbornik*, XXIII-XXIV, Zagreb 1971., 363.-374.
10. Pučki ustanci i pobune u djelima Ivana Luciusa-Lučića, *Radovi Instituta za hrvatsku povijest*, 10, Zagreb 1977., 239.-247.
11. Prilog Ivana Luciusa-Lučića povijesti roda Zrinskih i njegove veze s banom Petrom Zrinskim, *Zbornik Historijskog zavoda JAZU*, 8, Zagreb 1977., 101.-132.
12. Pavao Andreis, Povijest grada Trogira. - Trogir od osnutka do 1490. god. (Komentar uz I, II. i III. knj. P. Andreisa), Split 1978., 10.-56.
13. Društvene diferencijacije i pokreti pučana u gradovima srednje Dalmacije od XIV do kraja XV stoljeća, *Zbornik Zavoda za povijesne znanosti IC JAZU*, 10, Zagreb 1980., 237.-245.

14. Uvođenje metričkog sustava u Hrvatskoj u 19. stoljeću. *Zbornik radova trećeg simpozija iz povijesti znanosti: Prirodne znanosti i njihove primjene krajem 19. i početkom 20. stoljeća u Hrvatskoj*, Zagreb 1981., 95.-100.
15. Kulturna i znanstvena djelatnost Ivana Viteza od Sredne. *Zbornik Zavoda za povijesne znanosti Istraživačkog centra JAZU*, 12, Zagreb 1982., 21.-34.
16. Ivan Vitez od Sredne i njegov znanstveni krug sredine 15. stoljeća, *Zbornik radova četvrtog simpozija iz povijesti znanosti: Prirodne znanosti i njihove primjene kod Hrvata u srednjem vijeku*, 23-25. XI. 1981, Zagreb 1983., 55.-62.
17. *Život i djelo Jurja Križanića*. Katalog izložbe «Život i djelo Jurja Križanića». Predgovor. Književno blago Nacionalne i sveučilišne biblioteke u Zagrebu, Katalog 3, Zagreb 1983., 5.-14, 72.-87.
18. 300. obljetnica smrti Jurja Križanića (1683-1983); Prilog I. Djela Jurja Križanića; Prilog II. Bibliografije o životu i djelu J. Križanića, *Zbornik Zavoda za povijesne znanosti IC JAZU*, 13, Zagreb 1983., 219.-244.
19. Stjepan Gradić i rimski znanstveni krug XVII. stoljeća, *Zbornik radova o dubrovačkom učenjaku Stjepanu Gradiću*, Zagreb 1985., 17.-33.
20. Juraj Križanić (1618-1683), *Matica – Iseljenički kalendar*, 1985., Zagreb 1985., 81.-84.
21. Promjena struktura srednjovjekovnog društva u vrijeme Ivana Stojkovića, *Zbornik znanstvenog simpozija «Misao i djelo Ivana Stojkovića»*, Dubrovnik 26 -28.V. 1983., Zagreb 1986., 47.-50.
22. Dubrovčanin Beno Kotruljević, pisac prvog priručnika o trgovini i trgovačkom poslovanju, *Iseljenički kalendar za 1988. g.*, Zagreb 1987., 180.-184.
23. Hrvatski humanisti rane renesanse (XV. st.), *Zbornik Znanstvenog skupa povodom obljetnice Sv. Ivana Kapistranskog*, Zagreb 1987, *Croatia Christiana periodica*, 19/XI, Zagreb 1987., 95.-107.
24. Nikola Modruški (1427-1480), životni put i djelo, *Zbornik Kravska biskupija u srednjem vijeku*, Rijeka-Zagreb 1988., 123.-142.
25. «Vita B. Ioannis Confessoris episcopi Traguriensis et eius miracula» u izdanju Ivana Lučića-Luciusa i njegove «Notae historicae ad vitam», *Croatia Christiana periodica*, sv. XII, br. 2, Zagreb 1988., 1.-48.
26. Zavod za povijesne znanosti. U povodu 40. obljetnice osnivanja 1948-1988., *Zbornik Zavoda za povijesne znanosti*, 15, Zagreb 1988., 1.-23.
27. Vladimir Mošin – in memoriam. Prilog: bibliografija radova Vladimira Mošina, *Zbornik Zavoda za povijesne znanosti*, 15, Zagreb 1988., 149.-155., 157.
28. Koriolan Čipković-Čipiko (1425-1493), humanist, pomorac, zapovjednik trogirске galije, osnivač trogirskih Kaštela, *Matica, Iseljenički kalendar*, 1989., Zagreb 1989., 184.-189.
29. 100. obljetnica natpisa kneza Branimira, *Vijesti JAZU*, 22, Zagreb 1989., 12.
30. Historiografske koncepcije Franje Glavinića, *Zbornik radova Znanstvenog skupa Život i djelo Franje Glavinića*, Zagreb - Rijeka 1988.-1989., 237.-270.

31. Faust Vrančić-Šibenčanin (1551-1617), historiograf, polihistor, leksikograf, izumitelj, *Matica, Iseljenički kalendar*, 1990., Zagreb 1989., 85.-91.
32. Bitka na Krbavskom polju 1493., Ususret 500. obljetnici, *Matica, Iseljenički kalendar*, 1990., Zagreb 1989., 92.-96.
33. *Strossmayerovi pogledi na povijest i njegova historiografska opredjeljenja*, Znanstveni skup, Osijek 1990., 49.-51.
34. Ivan Vitez i Janus Pannonius (Ivan Česmički) između anarhije i tiranije, *Dani Hvarskog kazališta*, 16, «Hrvatski humanizam. Ivan Česmički i njegovo vrijeme. Humanizam u sjevernoj Hrvatskoj i na kraljevu dvoru». Hvar, 3.V. 1989., *Mogućnosti*, XXX-VII/1-2, Split 1990., 178.-197., Split 1990., 222.-246.
35. Povijest i suvremenost u djelima Šimuna Kožičića Benje, *Zbornik radova o Šimunu Kožičiću Benji*, Zagreb 1991., 115.-124.
36. Povjesničar Ivan Lučić-Lucius predsjednik Zbora sv. Jeronima u Rimu, *Zbornik Homo imago et amicus Dei. Collectanea Croatico-Hieronymiana de Urbe*, Roma/Rim 1991., 386.-400.
37. Prilozi Ivana Lučića-Luciusa Leksikonu M. A. Baudranda, *Radovi Leksikografskog zavoda «Miroslav Krleža»*, 1, Zagreb 1991., 253.-262.
38. Isusovački povjesničari balkanskih zemalja - posebno hrvatskih, *Zbornik Međunarodnog znanstvenog simpozija «Isusovci na vjerskom, znanstvenom i kulturnom području u Hrvata»*, Zagreb 1991., 26.- 41.
39. Ivan Mažuranić, 1814 -1890. (život i djelo), *Vijesti HAZU (JAZU)*, 11/26, Zagreb 1991., 1.- 4.
40. O mogućnostima i uvjetima mira između Venecije i Turaka: Poslanica Dubrovčani na Mateja Ranjine papi Sixtu IV. 1479., *Croatica Christiana periodica*, 30, Zagreb 1992., 179. -182.
41. Povjesnik Tadija Smičiklas i njegove historiografske koncepcije, *Vjesnik HAZU*, 34, Zagreb 1993.
42. Ivan Kukuljević-Sakcinski – Život i djelo, *Radovi Zavoda za znanstveni rad* 6-7, Varaždin 1994.-1995., 101.-116.
43. Ivan Vitez od Sredne, kanonik-kustos zagrebački, nadbiskup Ostrogonski i protektor zagrebačke biskupije u doba Matije Korvina, u: *Zagrebačka biskupija i Zagreb 1094.-1994.*, Zagreb 1995., 179.-188.
44. Sisačka bitka u svjetlu suvremenih hrvatskih i europskih događanja, u: *Zbornik Sisačka bitka 1593.*, Zagreb-Sisak 1994./1995., 11.-17.
45. Povijest Dubrovnika u doba Kotruljevića, u: *Dubrovačanin Benedikt Kotruljević – hrvatski i svjetski ekonomist XV. stoljeća*, Zagreb 1996., 85.-96.
46. Narativni izvori, u: *Hrvatska i Europa. Kultura, znanost i umjetnost*, sv. I (VII.-XII. stoljeće). *Rano doba hrvatske kulture*, Zagreb 1997., 321.-336.
47. Kralj Zvonimir u starijoj hrvatskoj historiografiji, u: *Zvonimir, kralj hrvatski*, Zagreb 1997., 305.-310.

48. Hrvatski protuturski pisci XV. stoljeća, u: *Rasprave iz hrvatske kulturne prošlosti*, knj. 1, Zagreb 1998., 77.-92.
49. Ivan Kukuljević Sakcinski: život i djelo, *Encyclopaedia moderna* 18 (br. 48), Zagreb 1998., 5.-12.
50. Les sources narratives, u: *La Croatie et l'Europe*, vol. 1, *Croatie: Trésors de la Croatie ancienne des origines à la fin du XIIIe siècle*, Pariz-Zagreb 1999., 321.-336.
51. Narrative sources, u: *Croatia and Europe*, vol. 1, *Croatia in the Early Middle Ages: a Cultural Survey*, London-Zagreb 1999., 321.-336.
52. Povjesnik Tadija Smičiklas i njegove historiografske koncepcije, *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti ZPDZ HAZU* 18, Zagreb 2000., 45.-55.
53. Hrvatska i središnja Europa u doba renesanse i reformacije, u: *Hrvatska i Europa. Kultura, znanost i umjetnost*, sv. II, *Srednji vijek i renesansa (XIII-XVI. stoljeće)*, Zagreb 2000., 39.-60.
54. Petar Zrinski i Fran Krsto Frankopan u okviru europskih zbivanja svog vremena, *Radovi Zavoda za znanstveni rad* 12-13, Varaždin 2001., 9.-14.
55. Počeci hrvatskog humanizma, u: *Povijest Hrvata. Prva knjiga. Srednji vijek*, Zagreb 2003., 449.-461.
56. Razdoblje baroka i prosvjetiteljstva, u: *Hrvatska i Europa. Kultura, znanost i umjetnost*, sv. 3: *Barok i prosvjetiteljstvo (XVII-XVIII. stoljeće)*, Zagreb 2003., 3-28.
57. Hrvatska historiografija, u: *Hrvatska i Europa*, 301.-313.

Stručni radovi

1. *Correspondence consulaire de Raguse*, Tome I (1700-1758) (Registarij. Priručni inventar spisa iz Archives Nationales), Archives Nationales de Paris, Pariz 1955.
2. Francuski arhivi i njihova dostignuća, *Arhivist* V/3, Beograd 1955., 23.-33.
3. Suvremeni arhivski problemi u praksi francuskih i njemačkih arhiva, *Historijski zbornik*, IX, Zagreb 1956., 1-4, 245.-252.
4. Izvještaj o radu na Repertoriju izvora za historiju srednjega vijeka, *Ljetopis JAZU*, 63, Zagreb 1959., 245.-248.
5. Repertorium fontium historiae Medii Aevi - Repertorij srednjovjekovnih izvora povodom međunarodnog i nacionalnog izdanja, *Zbornik Historijskog instituta JAZU*, 5, Zagreb 1965., 207.-221.
6. *Ioan Lucius-Lučić, De Regno Dalmatiae et Croatiae, 1666-1966*. Katalog izložbe u povodu 300. godišnjice izdanja (u suradnji s J. Stipišićem), 25 str. - 14 fotopriloga, Trogir-Zagreb 1966.
7. *Repertorium fontium historiae Medii Aevi, primum ob Augusto Potthast digestum, nunc cura collegii historicorum e pluribus nationibus emenacum et auctum*. Obrada priloga koji se odnose na izvore za hrvatsku povijest srednjega vijeka i redakcija priloga za povijest naroda Jugoslavije; poslovi tajnika Jugoslavenskog i potom predsjednika Hrvatskog

- komiteta Repertorija. Vol. I – Series collectionum, Romae 1962., 812 str.; Vol. II – Fontes «A-B», Romae 1967., 613 str. (sub voce); Vol. III – Fontes «C», Romae 1970., 679 str. (sub voce); Vol. IV – Fontes «D-Ges», Romae 1976., 743 str. (sub voce); Vol. V – Fontes «G-H», Romae 1984., 625 str. (sub voce); Vol. VI – Fontes «I-J-K», Romae 1990., 666 str. (sub voce); Vol. VI – Fontes «L-M», Romae 1997., 668 str. (sub voce); Vol. V – Fontes «G-H», Romae 1984., 625 str. (sub voce); Vol. VIII/1 – Compendia, Romae 1998., str. 1.-101.; Vol. VIII/2 – Fontes «N», Romae 1998., 102.-307. (sub voce); Vol. VIII/3 – Fontes «O», Romae 2000., 308.-436. (sub voce); Vol. VIII/4 – Fontes «P – Petruccius», Romae 2001., 437.-602. (sub voce); Vol. IX/1-2 – Compendia, Fontes «Petrus – Pluntsch», Romae 2002., 1.-274. (sub voce); Vol. IX/3 – Fontes «Po-Q», Romae 2003., 275.-386. (sub voce); Vol. IX/4 – Fontes «Ra-Re», Romae 2003., 387.-506. (sub voce); Vol. X/1-2 – Compendia, Fontes «Rh-Ry», Romae 2004., 1.-247 (sub voce).
8. *Ivan Lucius-Lučić – život i djelo*. Izložba u povodu 300. godišnjice izdanja De Regno Dalmatiae et Croatiae, Bulletin Zavoda za likovne umjetnosti JAZU, XIII/1-3, 1965., Zagreb 1967., 1.-9.
 9. *Bibliographia metrologiae historicae*: Vol. I, Zagreb 1971., 270 str.; Vol. II, Zagreb 1973. (sa Z. Herkovom), 210 str. + I-III; Vol. III, Zagreb 1975., Additamenta (s Z. Herkovom), 129 str.
 10. *Prilozi za Bibliografiju objavljenih izvora za povijest Istre*: sv. I, Zagreb 1977. (suautori: M. Bertoša, D. Munić), 147 str.; sv. II, Zagreb-Rijeka 1978. (suautori: A. Gulin, D. Munić), 64 str.; sv. III, Zagreb-Rijeka 1979. (suautori: A. Gulin, D. Munić), 91 str.; sv. IV, Zagreb-Rijeka 1981. (suautori A. Gulin, V. Gamulin, V. Štoković, D. Munić, D. Milotti, N. Močanin), 490 str.
 11. Povijest u usmjerenom obrazovanju, *Građa i prilozi za povijest Dalmacije*, 10, Split 1980., 309-310 (suautori: M. Bručić, J. Stipišić), 303.-308.
 12. 150. obljetnica rođenja Tadije Smičiklase, *Vjesnik HAZU* 6-7, Zagreb 1995., str. 26.-27.
 13. In memoriam Branko Fučić (1920.-1999.), *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti ZPDZ HAZU* 17, Zagreb 1999., str. 284.-286.

Napomena: U ovoj bibliografiji ne donosimo brojne članke koji su objavljeni u dnevnom i tjednom tisku ili u enciklopedijama i leksikonima, kao i neobjavljene referate sa brojnih znanstvenih skupova.

Ante Gulin